

ДО

Председателя на Научното жури,
определено със Заповед №366/18.07.2023 г.
на Директора на Института за
икономически изследвания при БАН
гр.София

РЕЦЕНЗИЯ

за оценка на кандидати по конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент“ за секция „Регионална и секторна икономика“ в професионално направление 3.8 Икономика - инвестиции и инфраструктурно развитие на териториално и секторно равнище

(публикуван в ДВ бр. № 44/19.05.2023 г.)

Рецензент: доц. д-р Стефан Иванов, Институт за икономически изследвания при БАН, секция „Регионална и секторна икономика“, член на Научното жури по настоящия конкурс.

Рецензията ми е възложена от Научното жури, определено с посочената заповед на Директора на Института за икономически изследвания при БАН. При нейното изготвяне съм се ръководил от изискванията на Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности (ППНСЗД) в Института за икономически изследвания при БАН, който е разработен в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав на Република България и Правилника за неговото прилагане.

Единствен кандидат по конкурса е **гл.ас. д-р Яна Цветанова Кирилова**, която е допусната до участие в конкурса съгласно протокол от 21.07.2023 г. на Комисията по допускане, назначена със Заповед № 340/04.07.2023 г. и Протокол № 42 /25.07.2023 г. от първото заседание на Научното жури.

1. Кратки биографични данни

Гл.ас. д-р Яна Кирилова е родена на 16.02.1974 г. в гр. Плевен. През 1998 г. завършва висшето си образование в УНСС – София по специалност „Международни икономически отношения“. В периода 1999 – 2002 г. д-р Яна Кирилова е редовен докторант в Секция „Регионална и секторна икономика“ към Института за икономически изследвания при БАН. През 2008 г. тя успешно защитава дисертация на тема „Общински инвестиции в България и източници на тяхното финансиране“ и придобива образователна и научна степен „доктор“ (Диплома № 32602/11.08.2008 г. на Висша атестационна комисия на Република България). Д-р Яна Кирилова владее отлично английски език.

В края на 2008 г. д-р Кирилова започва работа като асистент в Секция „Регионална и секторна икономика“ към Института за икономически изследвания при БАН, където

работи понастоящем като главен асистент. В тази си позиция тя участва в редица колективни научно-изследователски и научно-приложни проекти в сферата на публичните финанси и бюджети в т.ч. общински бюджети; финансиране на публичните разходи в т.ч. инвестиции; разработване и прилагане на методологии за интегрална оценка на социално-икономическите различия между общините; разработване и прилагане на методологии за оценка на кредитоспособността на общините; финансиране на общински инвестиции с дългови инструменти (в т.ч. заеми, емисии на облигации, финансови инструменти, и др.); бизнес планиране и финансово моделиране на публични инвестиционни проекти; методи за оценка на публични инвестиционни проекти; финансови аспекти на управлението на околната среда (в т.ч. управление на водите, управление на отпадъците) и др. Всички тези сфери попадат в обхвата на професионалното направление на доцентурата, за която тя кандидатства.

Паралелно с това д-р Кирилова работи като член на екипите и ръководител на редица проекти, изпълнявани от неправителствени и консултантски организации, както и международни програми и институции в посочените по-горе области.

Това кратко представяне ясно очертава профила на гл.ас. д-р Кирилова като научен изследовател в областта на **инвестициите и инфраструктурното развитие на териториално и секторно равнище**. Това са обстоятелства, които правят участието ѝ в обявения от Института за икономически изследвания при БАН конкурс за доцент напълно основателно.

2. Изпълнение на минималните изисквания и допълнителните изисквания на ИИИ при БАН

В следващата таблица са представени: (1) минималните изисквания по групи показатели за академична длъжност „Доцент“ в професионално направление 3.8 Икономика съгласно Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България; (2) допълнителните изисквания съгласно Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности (ППНСЗАД) на ИИИ при БАН; (3) изпълнението на тези изисквания от гл.ас. д-р Яна Кирилова съгласно приложените справки и доказателствен материал.

Група от показатели	Съдържание	Минимални изисквания съгласно Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (бр.точки)	Минимални изисквания съгласно ППНСЗАД на ИИИ-БАН (бр.точки)	Изпълнение на изискванията от гл.ас. д-р Яна Кирилова (бр.точки)
А	Показател 1	50	50	50
Б	Показател 2	-	-	-
В	Показател 3	100	100	100
Г	Сума от показателите от 4 до 10 (Публикации)	200	230 (в т.ч. поне 2 публикации в реферирано и индексирано издание в SCOPUS или WoS)	284,17 (в т.ч. 3 публикации в реферирано и индексирано издание)

Група от показатели	Съдържание	Минимални изисквания съгласно Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (бр.точки)	Минимални изисквания съгласно ППНСЗАД на ИИИ-БАН (бр.точки)	Изпълнение на изискванията от гл.ас. д-р Яна Кирилова (бр.точки)
Д	Сума от показателите от 11 до 13 (Цитирания)	50	70	100
Е	Сума от показателите от 14 до края	-	-	-

Информацията от представената Справка и прегледът на приложения доказателствен материал показват, че кандидатът гл.ас. д-р Яна Кирилова изпълнява минималните изисквания по групи показатели за академична длъжност „Доцент“ в професионално направление 3.8 Икономика съгласно Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България, както и допълнителните изисквания съгласно Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности (ППНСЗАД) в Института за икономически изследвания при БАН. При показателите от Група Г (Публикации) и Група Д (Цитирания) изпълнението на кандидата гл.ас. д-р Яна Кирилова значително надвишава както изискванията на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, така и на ППНСЗАД.

3. Обща характеристика на представените научни публикации

Кандидатът е представил списък с 12 заглавия, които съответстват на темата и направлението на обявения конкурс - **инвестиции и инфраструктурно развитие на териториално и секторно равнище**. Четири (4) от публикациите са самостоятелни, а останалите осем (8) са колективни, като за всички тях са приложени съответните разделителни протоколи. Във всички колективни публикации гл.ас. д-р Яна Кирилова участва с равни дялове с останалите съавтори.

Общият обем на представената научна продукция от 562 страници, е структуриран в:

- Монографии – 3 броя (2 колективни и 1 самостоятелна), съдържащи 390 страници (69% от целия обем)
- Самостоятелни глави в колективни монографии – 2 броя, съдържащи 66 страници (12% от целия обем)
- Студии – 1 брой (колективна), съдържащ 29 страници (5% от целия обем)
- Статии – 6 броя (1 самостоятелна и 5 колективни), съдържащи 78 страници (14% от целия обем)

3.1. Оценка на хабилитационния труд

Хабилитационният труд на кандидата „Финансови инструменти за реализация на общински инвестиционни проекти“ е публикуван през 2023 г. от Клуб „Икономика 2000“ в съавторство с д-р Дочка Велкова. Съгласно приложен разделителен протокол

на кандидата гл.ас. д-р Яна Кирилова се падат 119 стандартни страници, което отговаря на изискването за брой стандартни страници за монографичен труд.

Актуалността на труда е безспорна и тя се определя от неговия обхват, цел, структура, съдържание и методология. Той е посветен на изключително важна в момента тема – използването на финансови инструменти за финансиране на общински инвестиционни проекти, предвид ограничените финансови възможности на по-голямата част от общините в България да финансират инвестиции със собствени средства, ниската им кредитоспособност, която затруднява ползването на дългово финансиране, и тенденцията към намаляване на безвъзмездното финансиране в общоевропейски контекст през програмен период 2021-2027.

Определени са ясно основната цел и свързаните с нея задачи на изследването. Структурата е в съответствие с поставената цел, а изложението представя същността, съдържанието и развитието на финансовите инструменти в ЕС и България. Направена е емпирична оценка на мястото на финансовите инструменти сред източниците на финансиране на общинските инвестиции в България - трансфери/субсидии от републиканския бюджет, собствени средства, привлечени средства (заеми от банки и емисии на общински облигации), национални фондове и средства от ЕСИФ по оперативни програми. Емпиричното изследване е огромно по мащаба си и обхваща: тринадесетгодишен период (2007-2019 г.); бюджетите на всички 265 общини в България; паричните потоци на всички други източници на финансиране на общинските инвестиции за посочения времеви период. Въз основа на разработена от автора методология се оценява мястото на всеки един от анализирания източници на финансиране в контекста на общата инвестиционна дейност на общините. Изведени са бариерите пред използването на финансови инструменти от общините в България със специален фокус върху кредитоспособността като ключова бариера. Въз основа на адаптирана от автора методология е оценена кредитоспособността на всички общини в България за периода 2007-2019 г. като за всяка година е направено ранжиране на общините въз основа на интегрална оценка на кредитоспособността им. В заключение са направени обобщени изводи и препоръки за по-пълно използване на финансовите инструменти като източник на финансиране на общинските инвестиции в България.

Заключение за качествата на хабилитационния труд. Той е фокусиран ясно върху темата на конкурса и има важна значимост за общинските инвестиции и тяхното финансиране. Изследването е с подчертана научна и научно- приложна насоченост. Структурата е логична. Теоретичните обобщения постепенно преминават в анализ на практиката, оценка на резултатите, формулиране на изводи и предложения. Трудът категорично представя своя автор като задълбочен изследовател с ясни и аргументирани позиции по същността и финансирането на общинската инфраструктура.

3.2. Оценка на другите научни трудове

Останалите 11 заглавия от приложения списък с публикации се групират в следните тематични области, като някои от публикациите покриват повече от една област:

- Инвестиционни разходи на териториално и секторно равнище – същностни характеристики, възлагане, планиране, бюджетиране, изпълнение, развитие, ролята им в регионалното развитие и др. (Публикации № 2, 3, 9, 11, 12).

- Финансиране на инвестиционните разходи на териториално и секторно ниво – специфика на източниците на финансиране, възможности за комбиниране, кредитоспособност на териториалните единици и др. (Публикации № 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10).
- Теоретико-методологически аспекти свързани с анализа и оценката на инвестициите на териториално и секторно ниво – разработване и прилагане на системи от показатели, алгоритми и методики за оценка и ранжиране (Публикации № 2, 3, 4, 5, 7, 11, 12).

Заключение за качествата на другите научни трудове. Всички публикации попадат в обхвата на конкурса като гл.ас.д-р Яна Кирилова демонстрира ерудиция, задълбочено познаване на материята, умение да анализира и оценява тенденциите и проблемите, и да аргументира собствени виждания и решения по тях.

4. Оценка научните и научно-приложните приноси на представената от кандидата продукция

Приемам Справката с приносите на гл.ас. д-р Яна Кирилова и оценявам положително изчисления от нея подход да ги групира в: (1) приноси с теоретико-методологически характер; и (2) научно-приложни приноси.

Приносите с теоретико-методологически характер включват: систематизиране на същностните характеристики на общинските инвестиции и източниците на тяхното финансиране със специален фокус върху финансовите инструменти и дълговото финансиране; разработване на системи от показатели, алгоритми, модели и методики за оценка на състоянието и развитието на различни аспекти от изследваната проблематика. Приносите с научно-приложен характер са свързани с прилагането на разработените системи от показатели, алгоритми, модели и методики.

Считам, че тези приноси са адекватни и достатъчни за заемането на академична длъжност „Доцент“ от кандидата.

5. Цитирания

По отношение на цитиранията (група от показатели Д), кандидатът гл.ас. д-р Яна Кирилова е представила справка с 15 цитирания, които се разпределят, както следва: (1) цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове – 1 бр.; (2) цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 3 бр.; (3) цитирания или рецензии в нереперирани списания с научно рецензиране – 11 бр.

Приемам всички тези цитирания. Общият брой точки на кандидата е 100 т. при национално изискване от 50 т. и изискване на ИИИ-БАН от 70 т.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки. Позволявам си да препоръчам на кандидата да задълбочи работата си в изследването на инвестициите и в други сектори, извън тези на околната среда (управление на водите и отпадъците) и енергетиката като напр. образование, здравеопазване и др. Също така, предвид работата на д-р Кирилова в областта на

методите за оценка на инвестиционни проекти, бих желал да препоръчам задълбочаване на работата в сферата на методите за остойността на икономическите ползи за обществото от реализацията на публични инвестиционни проекти.

7. Лични впечатления

Познавам гл.ас. д-р Яна Кирилова от 2010 г., когато бе докторант в Института за икономически изследвания при БАН. Водил съм с нея много разговори по темата на дисертацията ѝ. Мнението ми е, че тя е една търсеща личност, която не се страхува да формира и отстоява позиции. Упорито и системно трупа нови знания, които ѝ помагат да се формира като добър учен – изследовател.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Гл.ас. д-р Яна Кирилова участва в конкурса със сериозна по обем и качество научна продукция. В нея се съдържат научни и научно-приложни приноси, които подпомагат развитието на инвестициите и инфраструктурата на териториално и секторно равнище и допринасят за решаване на актуални проблеми в посочената област.

Научната работа и публикациите на кандидата и резултатите от тях напълно отговарят на нормативните изисквания за заемане на академичната длъжност “Доцент” в Института за икономически изследвания при БАН.

Това ми дава основание с пълна убеденост да предложа на уважаемите членове настоящото Научно жури да гласуваме ЗА присъждане на академичната длъжност „Доцент” на Института за икономически изследвания при БАН в професионално направление 3.8 Икономика: Инвестиции и инфраструктурно развитие на териториално и секторно равнище на гл.ас. д-р Яна Цветанова Кирилова.

Рецензент:

Доц. д-р Стефан Иванов

София, 15.09.2023 година